

Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції (19 квітня 2018 р.) – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018. – 331 с.

ПОНЯТТЯ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ЗУБЕНКО В.В.,

к.ю.н., доцент Херсонський державний університет

Дослідження політико-управлінських відносин в першу чергу потребує визначення власне поняття — відносини в правовому, політичному, соціальному та управлінському полі. Загалом відносини є складовою частиною багатьох суспільно-економічних понять (виробничі, громадські, міждержавні, міжнародні, міжнаціональні, моральні, політичні, правові, суспільні, суспільновиробничі та ін.). Українські науковці В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, Ю.П. Битяк, В. В. Цветков визначають державно-управлінські відносини особливим видом суспільних відносин, які виникають у процесі державного управління, встановлюються у ході взаємної діяльності та відповідають меті держави. Державно-управлінські відносини визначаються економічними та політичними основами суспільного устрою і мають вольовий та організаційний характер [1 с. 23-33]. Малиновський В. Я. особливим видом відносин виокремлює управлінські відносини. На думку українського науковця управлінські відносини це суб'єктоб'єктна взаємодія у сфері державного управління, яка виникає — у процесі цілеспрямованого впливу суб'єкта управління, наділеного відповідною компетенцією для реалізації юридично встановлених функцій, на об'єкт управління, що має переважно виконавчі обов'язки. Зважаючи на те, що здійснення функцій управління не є одностороннім впливом суб'єкта на об'єкт управління, автор наголошує на участі об'єкта управління у формуванні владного волевиявлення суб'єкта [2]. У сфері місцевого

самоврядування відносини визначаються як формальні зв'язки, що виникають між органами державної влади на місцях, підприємствами, установами, організаціями та населенням в результаті їхньої взаємодії [3, с. 36]. Політична наука інтерпретує поняття —відносини|| як —політичні відносини|| називає їх суспільною взаємодією щодо —виникнення, розвитку, функціонування, модернізації та трансформацій державної, політичної влади|| [4]. Важливого значення поняття —відносини|| набуває з точки зору публічної політики. Враховуючи те, що публічна політика є формою політичного процесу, реалізується в публічному просторі за допомогою інформаційнокомунікаційного ресурсу у вигляді комплексу прозорості взаємодії акторів у вертикальних й горизонтальних взаємодіях [5, с. 5]. Узагальнюючи вищезазначене, поняття —відносини|| у сфері державного управління можна визначити як взаємодію організаційного і вольового характеру між акторами публічної політики, що характеризується економічними, політичними, правовими, публічними і моральними факторами суспільного устрою. У сфері державного управління поняття —відносини|| пов'язане із не менш важливим поняттям —влада||. Український науковець Малиновський В. Я. розглядає владу як можливість окремих груп інтересів здійснювати визначальний вплив на діяльність інших людських спільнот —за допомогою політичних, економічних та моральних засобів— [2, с. 29]. В більш широкому змісті владу характеризують як здатність і можливість особи, соціальної групи, інституту, організації провадити свою волю через певні засоби та канали впливу на діяльність і поведінку людей, їх спільноті. Відносини управління, панування, підпорядкування, покори є сутністю влади. Вчені зазначають, що влада є багатогранним суспільно-політичним і правовим поняттям, що характеризується як спосіб самоорганізації людської спільноти, заснованої на розподілі функцій управління і виконання [6, с. 90]. Найвпливовішою у суспільному процесі є державна влада, яка здійснюється у порядку, передбаченому конституцією та законами, домагається своїх цілей економічним стимулюванням,

ідеологічним впливом, примусом тощо. До системи державної влади належить комплекс органічно пов'язаних між собою державних органів, політичних партій, закладів і осіб, наділених певними повноваженнями, а також політичних партій і організацій, безпосередньо наділених владою, що здійснюють її [6, с 145]. Українські науковці Бакуменко В Д. та Кравченко С. О. зазначають, що державна влада характеризується як політико-правовий інструмент забезпечення існування держави та досягнення її цілей через систему повноважень і засобів, що застосовуються від імені суспільства для захисту та реалізації спільного інтересу, реалізації потреб суспільства, реалізації функцій регулювання та вирішення конфліктів у суспільстві. Державна влада здійснюється державою за допомогою спеціального апарату примусу або переконання, володіє монопольним правом видавати нормативно-правові акти, обов'язкові для всіх громадян держави [7, с.97]. Варто зазначити, що одним із різновидів влади є політична влада – можливість певної соціальної групи чи особистості за допомогою політики та правових норм втілювати свою волю та здійснювати організований вплив на суспільство [6, с 145-146]. В науковій літературі поняття —політико-управлінські відносини— часто ототожнюється із поняттям —політико-адміністративні відносини—. Цей факт можна пояснити тим, що з англійської літератури поняття —administration— має переклад як —управління—, так і —адміністрування—. Саме тому вважаємо доцільним розмежувати поняття —політико-управлінські відносини— від поняття —політико-адміністративні відносини—. Поставлене нами завдання передбачає попередній розгляд термінів —управління— та —адміністрування—. В суспільних науках поняття —адміністрування— визначається як формальне бюрократичне управління, що здійснюється шляхом наказів та розпоряджень [2]. З іншого боку поняття —адміністрування— у вузькому значенні означає професійну діяльність державних чиновників, спрямовану на виконання рішень керівництва. У широкому значенні це не тільки професійна діяльність чиновників, але і вся система адміністративних інститутів з достатньо суворою ієрархією, за

допомогою якої підпорядкованість відповідальності за виконання державних рішень відбувається зверху вниз. Український науковець Оболенський О.Ю. зазначає, що поняття —адміністрування» відповідає поняттю —адміністративного державного управління», яке визначає особливу соціальну функцію, спрямовану на упорядкування розвитку в інтересах всього суспільства, де державний чиновник виступає соціальним агентом влади. Отже, теоретико-методологічним апаратом для дослідження політикоуправлінських відносин складають поняття —влада» та —відносини», —управління», —адміністрування», —політика», —політико-управлінські відносини», —політико-адміністративне управління», —політико-управлінська система», —публічна політика» та зв'язки між ними. Література

1. Державне управління: теорія і практика / В. Б. Авер'янов [та ін.] ; ред. В. Б. Авер'янов ; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. - К. : Юрінком Інтер, 1998. -431 с.
2. Малиновський В.Я. Словник термінів і понять з державного управління. — К. : Центр сприяння інституц. розвитку держ. служби, 2005. — 253 с.
3. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / [Ю. В. Ковбасюк та ін.] - Т. 5: Територіальне управління - Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ —Магістр», 2011. – 408с.
4. Іщенко М. П. Політологія / Черкас. нац. ун-т ім. Б.Хмельницького. — Черкаси, 2004. — 387с.
5. Публічна політика та управління / С.О. Телешун, О.Р. Титаренко, С.В. Ситник, С.В. Вировий. —К. : НАДУ, 2010. -36 с.
6. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / [Ю. В. Ковбасюк та ін.] - Т. 1: Теорія державного управління - К. : НАДУ, 2011. - 748 с.
7. Бакуменко В.Д. Методологія системних досліджень в державному управлінні : Навч. посіб. / Бакуменко В.Д., Кравченко С.О. - К. : ВПЦ АМУ, 2011. - 115 с